

קול צופיד

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לְקִי
הָרַב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

הָאֲזִינוּ- תש"ס - מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

של הימים הללו יחייבו אותו כל השנה, אז הוא לא ירצה להחמיר בימים הללו. ובעיקר הדין כשהוא נוהג כן בעשיית מגלה דעתו שהוא לא מתכוון לנהוג כך כל השנה עיין ב"י סי' תרנ"ג.

שבת שובה

חז"ל אומרים שלא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא כדי ללמוד בהם תורה. בימינו לצערנו יש כנראה עודף של ניר או משעמם להם, והם מדפיסים עיתונים, ולא עיתון קטן אלא גדול, מלא, מורחב, עם מוספים. ולא רק עיתון אחד, הרבה עיתונים! ולא זו בלבד אלא על כל עיתון שאתה קונה בכסף, אתה מקבל עיתון בלי כסף. ואם יש כבר כמה עיתונים, אין ברירה, אתה צריך לקרוא. זה מה שעושים ביום שבת? עיתון זה מוקצה!! ועוד בשבת שובה? עיין כה"ח תר"ב ס"ק ח'. אדרבה, לפחות בשבת שובה תזהר לא לקנות את העיתונים אלא לעסוק בדברי תורה, לקרוא תהילים, ללמוד עם הילדים, לשיר שירי קודש, ובעז"ה בזכות קדושת שבת שובה זה ישפיע עליך כל השנה כולה שתרחק מהעיתונים הללו ולא תגע בהם כי מוקצה הם עיין כה"ח הנ"ל.

יש הרבה הלכות בהלכות שבת. יש הלכות הטמנה ויש הלכות ביטול, אז בשבת שובה תלמד הלכות שבת. וכתוב במדרש משלי מובא בכף החיים סי' תר"ב ס"ק י' שבשעה שהרב דורש בשבת שובה ואח"כ אומרים קדיש על ישראל על דרשה זו יש לקדיש הזה מעלה חשובה ביותר. והקב"ה אומר לנו למדתם תורה, שמעתם דרשה, שמעתם מוסר, עוונותיכם נמחלים.

והחכם הדורש בשבת שובה יאמר דברי מוסר אבל יזהר מאוד שלא לפגע באדם מסוים, לא לדבר על איש מסוים, אלא יתן מוסר כללי לקהל. וכן יזהר שלא יקטרג על עם ישראל עיין כה"ח תר"ג ס"ק כ"ב כיג ויזהר אותם על דברים שהם מזלזלים בהם עיין דרשות שנות אליהו לשבת שובה.

אומר הרמב"ם: "אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם בעשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהמצאו וכו'" רמב"ם הלכות תשובה פ"ב הלכה ו'.

הרמב"ם מדגיש שהתשובה יפה והצעקה יפה ובימים הללו התשובה מתקבלת "מיד" ע"מ לזרז את האדם לעשות תשובה בימים אלו ולא לדחות לאחר זמן.

וידי

כתב הרמבם שם הלכה ז': "יום הכיפורים הוא זמן תשובה לכל. ליחיד ולרבים. והוא קץ מחילה וסליחה לישראל. לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתוודות ביום הכיפורים."

והרמב"ם מבאר לנו שמצות היום ביום הכיפורים היא התשובה וידי דברים, שכולנו חייבים להתוודות ביום זה, והמצוה מתחילה כבר במנחה של ערב יו"כ קודם שיאכל סעודה המפסקת וי"א מיד אחרי כן, לפני כל נדרי.

איך מתוודים?

ביו"כ אנו מתוודים 10 פעמים וכל עדה מחלקת את הוידוים בתפילות. לכאורה תגיד פשוט, "חטאתי עויתי פשעתי". אבל זה לא פשוט. ביום ביומא פ"ו יש מחלוקת תנאים. "תנו רבנן: עבירות שהתוודה עליהם ביו"כ, לא יתודה עליהם ביום כיפורים אחר. זו סברת ת"ק ואם מתודה הוי כמו כלב שב על קיאו. ור' אליעזר בן עקב אומר כ"ש שאם חוזר ומתודה שהוא משוּבָּח שנאמר כי פשעי

השיעור לעילוי נשמת:

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

פרשת השבוע: האזינו – שבת שובה

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ס.

הלכות יום הכיפורים

בין כסה לעשור

עשרת הימים בין ר"ה ועד יו"כ הם ימים גדולים ומיוחדים ויש להם שמות רבים: עשרת ימי תשובה, ימים שבינתיים, בין כסה לעשור. עד כדי כך שבשו"ע סי' רנ"ג סעי' א' כתב: "אף מי שאינו נוהר מפת עכו"ם כל השנה, בעשיית צריך להיזהר".

ומקור הלכה זאת מהירושלמי שבת פ"א שמסופר שם שר' חייא אמר לרב: אם כל השנה כולה אינך מקפיד לאכול בטהרה, בשבעת הימים תזהר לאכול בטהרה. וכתב הראב"ה שקבל שבשבעת הימים הללו הכוונה היא לימים שבין ר"ה ליו"כ, כי בר"ה ברור שאכל בטהרה, ביום כיפור לא אוכלים, נשארו שבעה ימים. והרא"ש הביא את דבריו והוסיף עליהם, ועל כן נהגו באשכנז להיזהר שגם מי שמקל בכל השנה כולה לאכול פת עכו"ם כל השנה בימים הללו נזהרים ולא אוכלים פת עכו"ם רא"ש סוף מסכת ר"ה. ואין הכוונה רק לפת עכו"ם אלא כל דבר שצריך להיזהר בעלמא בענין תולעים וכדומה, יש להיזהר במיוחד בימים הללו עיין כה"ח ס"ק כ"ב. והיום לצערנו, יש מפעלים גדולים בארץ שמייבאים שוקולדים וממתקים מחו"ל שיש בהם חלב עכו"ם ויש מפעלים גדולים שמייצרים שוקולדים הכוללים חלב עכו"ם או אבקת חלב עכו"ם ובהם יש להיזהר ולהימנע בכל השנה כולה. ובדאי יש לצערי מי שלא נזהר בזה כל השנה, צריך להיזהר מאוד בימים הללו ויקבל עליו מכאן ולהבא.

ועל כך יש לשאול שאלה גדולה. מדוע ר' חייא אומר לרב לאכול בטהרה דווקא בשבעת הימים הללו? אם הוא יכול שיאכל בטהרה כל השנה. אלא חז"ל דרשו על הפסוק: "דרשו ה' בהימצאו קראוהו בהיותו קרוב" שהקב"ה קרוב ביותר בעשיית עיין ר"ה י"ח ע"א, ואי אפשר להתנהג בימים האלה כמו בימים רגילים. למה הדבר דומה?

אדם שהולך ברחוב לא מקפיד במיוחד אם כל הכפתורים מכופתרים כמו שצריך, אם הכיפה ישרה ולא עקומה, אבל אם יכנס לארמון של מלך בודאי יתרחק לפני כן וידקדק במלבושיו שיהיו נאים ומתוקנים. מעתה, בימים האלו אנו נמצאים בארמון של הקב"ה. הקב"ה קרוב אלינו. וכל אדם לפי מדרגתו צריך לדקדק ביותר במעשיו באותם ימים. לכן, מי שלא רגיל כל השנה לקרוא את חוק ישראל שיקרא בימים הללו, ורבינו האר"י ז"ל אומר:

"ובכל יום משבעת הימים יכוון במעשיו לתקן את כל מה שקלקל באותו יום במשך השנה, יום לשנה יום לשנה. כגון, ביום שני כשמתפלל יכוון שתפילה זו בכוונה תראה כפרה לכל תפילות יום שני של כל השנה וכן יתקן כל מה שקלקל ועיין למש"ב סי' תר"ג ס"ק ב' משם יערות דבש. והתשב"ץ כתב שמי שנוהר בימים הללו בחומרות למיניהם ימשיך כל השנה באותם החומרות וזה יחייב אותו להבא. אבל הבית יוסף כתב לא להגיד כך לאנשים כי אם נגיד שהחומרות

קול צופיך

מנחם הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

האזינו- תש"ס - מאת מנחם הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שנודעה לי בגדלותו יתברך שמו. וכי"ל באבן שלמה עיין שם שהאריך הוצאה חדשה עמוד ס"ח.

למשל, אדם אכל בלי ברכה. ביו"כ אחד התחרט על זה שאכל בלי לברך. ביו"כ הבא התחרט על כך שמי שאוכל בלי ברכה הרי זה גנב. וביו"כ אחרי זה הוא מתחרט על זה שהאוכל בלי ברכה הוא גם גונב וגם מועל בקודשים. וכשם שבהתחלת החטא יש לו שינוי משנה לשנה, כך כל שנה הוא מכיר את הקב"ה עוד יותר טוב. מעתה אפשר להסביר יפה את השו"ע.

למה הוא כתב שאתה יכול להתוודות. אם אתה מרגיש שבשנה שעברה התעלית, התגדלת, שהגעית להכרת חטא יותר טובה משנה שעברה, שהשגת את גדלות הבורא יתברך יותר משנה שעברה, אז אתה יכול להתוודות. אבל אם במשך שנה שלמה לא התגדלת, ולא השתנית ולא הכרת את הקב"ה יותר טוב משנה שעברה, הרי אתה דומה לכלב ששב על קיאו.

יודיו - לכסות או לגלות

יש מחלוקת שניה לגבי הוידוי. לדעתו של ר' יהודה בן בבא, צריך לפרוט את החטא. שנאמר: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב". למה משה רבינו מזכיר עשו להם אלהי זהב? שיגיד חטא העם הזה וזהו. אלא אנו לומדים מכאן שבזמן הוידוי צריך לפרט את החטא כמו שעשה משה רבינו. ואילו ר' עקיבא אומר: "אשרי נשוי פשע כשוי חטאה" כלומר צריך לכסות את החטא, ואיך הסביר ר' עקיבא את הפ' שמשה רבינו אמר שעשו להם אלהי זהב שפירט את החטא?

אלא משה רבינו מלמד סניגוריא גדולה על עם ישראל. אדם אחד עשיר לקח את הבן שלו, הלביש אותו בבגדי זהב, נתן לו בשמים, נתן לו כסף, ושם אותו ברחוב. ואנשים קלקלו את הילד, טמאו אותו. מי אשם? האבא. למה שלח את הילד בצורה מנכרת עינים? כך אמר משה רבינו. אתה הקב"ה נתת להם כסף וזהב אז עשו בעל. אילו לא היית נותן להם זהב, לא היה עגל זהב. לכן משה פירט את החטא וביקש שהקב"ה יסלח לעמ"י. ועל זה יש ספור יפה. אדם עשיר התעקש להיות חזן. הלך לגבאי והגבאי שלח אותו לרב.

א"ל הרב כתוב בתהילים תפילה לדוד המלך, האם אתה נעים זמירות כמו דוד המלך, א"ל לא. א"ל הרב יש עוד פסוק תפילה למשה איש האלוקים, אתה קדוש כמו משה רבינו א"ל לא. אמר הרב אם אתה לא תפילה לדוד ולא תפילה למשה, נשאר רק תפילה אחת, כתוב בתהילים תפילה לעני, א"ל הרב אם אתה מתעקש להיות חזן אני מתפלל עליך שתהיה עני כדי שתוכל להיות חזן. אמר העשיר עד כאן. לא רוצה להיות חזן ולא רוצה להיות עני. ומי גרם לו להגיע לשטות זאת? העושר. כך אמר משה רבינו למה בניי עשו מעשה העגל בגלל זהב שהשפעת עליהם.

נחזור למחלוקת שבין ר' עקיבא לבין יהודה בן בבא. לפי ר' עקיבא אסור לפרט את החטא, ולפי ר' יהודה צריך לפרט. וזה מוזר שר' יהודה חולק על ר' עקיבא כי הרי אחד מחמשת תלמידיו המובהקים היה ר' יהודה בן בבא. אז איך הוא חולק על רבו? ולמעשה הלכה כמו ר"ע מחבירו ואעפ"כ הרמב"ם פסק שצריך לפרט את החטא. והכסף משנה הסביר שזה כמו ר' יהודה בן בבא. והבית יוסף האריך והסביר מדוע פסק הרמב"ם שלא כמו ר' עקיבא.

לפי השו"ע לא צריך לפרט את החטא. אבל רשאי לפרט. ואם יתוודה בלחש נכון לפרט את החטא. והרמ"א כתב שבקול רם לא יפרט. ואם

יצא שלפי ת"ק מי שעבר עבירה לפני שנתיים וביו"כ שעבר התוודה עליה לא יתוודה שוב ביו"כ השנה. כי כבר מחלו לך, אז למה להתוודות שוב? ואם הוא יתוודה שוב, הרי זה ככלב ששב על קיאו. אבל ר' אליעזר בן יעקב אומר אדרבא, זה משובה כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. והסביר רש"י: איני סבור שכיפרת לי והרי הוא תמיד כאילו הוא כנגדי עומד. כלומר, התוודיתי, בקשתי סליחה, אבל אולי ה' לא סלח לי, לכן אתוודה כל כיפור גם על עבירות ישנות.

הרמב"ם סובר למרות שבד"כ הלכה כרבים, כאן פוסק הלכה כר' אליעזר בן יעקב. ולמה? הסביר הכסף משנה מפני שראב"י משנתו קב ונקי והלכה כמותו. אבל הטור כתב בשם המהרי"ץ גיאת שפסק כמו ת"ק שאסור להתוודות. הב"ח אומר שזה לא ברור שיש כאן מחלוקת כי ת"ק אמרו שאסור להתוודות וראב"י אומר שיכול להתוודות וזה משובה. וממילא אין מחלוקת. וע"כ פסקו כמו ת"ק ולאפוקי מהרמב"ם וכס"מ ולא כסברת הרלב"ח במקום.

אבל הבית יוסף כתב שהרא"ש פוסק כמו ראב"י, ופוסקים אחרים פוסקים כמו ת"ק.

השו"ע פסק בצורה מעניינת: "עוונות שהתוודה עליהם ביו"כ שעבר ולא שינה עליהם אפי' הכי יכול לחזור ולהתוודות עליהם". שואל המגן אברהם שם ס"ק ו' למה כתב השו"ע "יכול", הרי בגמ' כתוב שזה משובה? אלא שהשו"ע כתב כעין פשרה אתה לא חייב מצד אחד אבל מצד שני אתה יכול להתוודות. ואין זה ככלב השב על קיאו. ולא כשיטת הרמב"ם שאמר שאתה חייב להתוודות וההלכה בשו"ע.

אגב, כל המחלוקת הזאת אם להתוודות בפעם השניה או לא היא דווקא ביחס לחטא מסוים. אבל להגיד את הוידוי המודפס במחזור, ויש כמה סוגי וידוים, זה בודאי לא נקרא חוזר ושב על הוידוי.

הסבר הבן איש חי

גאון עוזנו ותפארתנו הבא"ח ע"ה בדרשותיו בספר אבן שלמה הוא אומר בשיר השירים פרק ז' פסוק א': "שובי שובי השונומית, שובי שובי ונחזה בך". למה כתוב 4 פעמים "שובי"? פירוש ראשון כנגד ארבעת חילוקי כפרה ועיין יומא דף פ"ו ע"א בדברי ר' מתיא בן חרש על עשה, לא תעשה, לאו עם כרת ומיתה, חילול ה' עיי"ש. פירוש שני: וזה לשונו" יען כי בתוספת ימיו בשנה זו מוכרח שנוסף לו ידיעה בגדלותו יתברך יותר ויותר ואם כן לפי הכרתו עתה, לא תספיק לו התשובה שעשה עליהם ביו"כ שעבר.

וההסבר הוא במשך השנה כולה אדם מכיר עוד יותר את בוראו ביחס לשנה שעברה. ועוד, במשך השנה כולה אדם מבין יותר ויותר את חומרת העוון שעשה, ולכן הוידוי של השנה לא דומה לוידוי של השנה שעברה. וכותב עוד הבא"ח שם שכך הוא מסביר את הפסוק "כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד" למה כתב בל' עתיד "אדע". היה צריך לכתוב ידעתי. אלא, כל שנה אני מגיע להכרת חטא יותר גדולה משנה שעברה.

"שתמיד מתחדש אצלי ידיעה בערך שלהם כי כל מה שאני מכיר גדולתי יתברך יותר בזה אני אדע ופשעי ומשקלם עד כמה הם מגיעים ומה שערכתי ושקלתי אתמול יהיה נחשב אצלי בסוג טעות כי עתה אני שוקל ומעריך אותם ערך חדש כדי ההכרה וההבנה החדשה

קול צופיך

מנחם הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

האזינו- תש"ס - מאת מנחם הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

לפי המקובלים יש לאכול 6 ארוחות בערב יו"כ.

המנחת חינוך הביא סברא שיש לאכול שיעור של כותבת, וי"א שחייב לאכול לחם עיני מניח סי' ש"ג. וכן דעת המקובלים שצריך לחם דווקא ולברך ברכת המזון בכוונה ולפחות בסעודה המפסקת. ויש האומרים שאדם יאכל מה שירצה. והעיקר שיכוון ויזהר באכילת ערב יו"כ לשם שמים לעשות רצון הבורא. ראה בא"ח פ' וילך הלכה א' ושי"ח מערכת יו"כ ב'. ואם נאמר שזה חיוב לאכול בלי טעם או כסברת רש"י והרא"ש והטור שיהא נח לצום, האם חולה שאסור לו לצום ביו"כ חייב לקיים מצות אכילה ביו"כ. השדה חמד, כף החיים והחתם סופר דברו על כך.

ויש שאמרו שאשה פטורה ממצוה זו כיוון שזה מצות עשה שהזמן גרמא. ויש שהוסיפו שאתה חייב לאכול בליל ערב יו"כ, דהיינו, בליל ט' בתשרי כדי לקיים אכילה מערב עד ערב. והרב פלאגי אמר שכל האוכל בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה בתשיעי ועשירי, כלומר הוא התענה יומיים, ויו"כ זה יום השלישי. הרי לנו שמי שמקיים את המצוה הזאת נחשב לו כאילו התענה שלשה ימים רצופים ויש לו שכר גדול מאוד. ולכן היצחק"ר אומר לאדם לא לאכול בערב יו"כ. למעשה חולה אשה וכו' חייבים לאכול בעיוה"כ כמה שיכולים וכל אדם יאכל מה שליבו חפץ וישתדל לפחות סעודה אחת עם לחם. ועיין רמב"ם פרק ג' הלכות נדרים הלכה ט' שמשמע שהוא סובר שאכילה בעיוה"כ זה "מדאורייתא" ועיין ב"י ושו"ע סוף סי' תק"ע. ועיין מה שמקשים עליו מגמרא יומא פ"א שאם תוספת יו"כ מהתורה אז האכילה לא מהתורה. עיין לחם משנה שם ותיוה"כ שהאריך ורדב"ז ח"ה א' תפ"ו ושדה חמד שם.

סיכום עניני התרופות והסגולות

מי שרוצה לקחת סגולות למיניהן ותרופות למיניהן או לאכול שקדים וכל כיוצא"ב כדי להקל עליו את הצום מותר לקחת בערב יו"כ. על כל פנים, ביו"כ אסור לעשות שום פעולה כמו התחברות לאינפוזיה וכדומה. ונשים לב, אסור להתחכם על התורה. אסור להמציא חכמות חדשות. משה רבינו ע"ה צם 40 יום עד יו"כ, ואנחנו ברי"ה אוכלים מעדנים, ושבעת הימים אנו מצווים לאכול לחם בלילה, ובערב יו"כ יש מצוה לאכול, ויש אוכלים כל יום תשיעי כל הזמן ואין להתחכם. "ועניתם" עניני זה הרגשת "רעב" שהתורה או חכמים חייבו לאכול בעיוה"כ ואין נ"מ מה הטעם יכל בעיוה"כ לאכול ולעשות "סגולות" מה שרוצה ואילו ביוה"כ אסור לעשות שום פעולה. ואפי' חולה שמותר לאכול, עדיף שיאכל פחות מהשיעור מאשר יחזיר ביוה"כ לאינפוזיה וא"כ הוא מחובר מעיוה"כ.

מאכל חולה ביו"כ

הלקט הלכות קטנות כתב שבתשעה באב אם יש חולה שצריך לאכול אסור לו לאכול תענוגים אלא לחם ומרגרינה. אבל, ביו"כ שהוא יו"ט ויום חשוב, מי שחייב לאכול צריך לאכול אוכל מזין. כמובן, לפי השיעור ההלכתי שכתבנו. ולמה? גם בגלל חשיבות היום וגם אם ישתה מרק עוף למשל, זה יספיק לו ולא יצטרך לשתות עוד. ולכן, לילדים בתשעה באב נותנים לאכול לחם פשוט. אבל ביו"כ צריך לתת להם בשר.

יש מי שאומר שאסור לתת לקטן אוכל ביו"כ שמא תבוא לידו אכילה חלילה. אבל לא כך ההלכה. אדם יכול לתת לקטן לאכול כי אימת יו"כ עליו. כמו שידוע בהל' שבת אסור לאדם יחידי לקרא לאור הנר שמא יטה. אבל, אם ילדים יושבים והרב עומד על גביהן, הם יכולים לקרא כי אימת הרב עליהם. לכן, גם ביו"כ אימת יו"כ על

נשאל מדוע ב"על חטא" אנו מפרטים והרמב"ם בעצמו כתב את כל הנוסח של ה"על חטא" אלא הרמ"א אומר שנוסח שכולם אומרים זה לא נקרא לפרט כמו שהסברנו. עיין רמ"א סי' תר"ז סעי' ב'.

ויש לנו הוכחה מפורשת שצריך להתוודות בפה, שצריך לפרט את החטא בלחש שהרי במשנה באבות נאמר שנעשו עשרה ניסים בביהמ"ק ואחד מהם שכאשר היו משתחוים היה רוח של ד' אמות לכל יהודי אע"פ שכאשר עמדו היו צפופים. למה? כי בשעה שהשתחוו הם התוודו וזה לא יפה שאחד ישמע את הוידוי של חברו. מכאן שמתוודים ומפרטים בלחש וזה עוד מקור לשו"ע. עיין יומא דף כ"א ע"א וז"ל רש"י "וכשמשתחוים ונופלים נעשה להם נס והמקום מרחיב עד שיש ביניהם ארבע אמות שלא ישמע איש וידוי של חברו שלא יכלם" עכ"ל.

אחד הפוסקים הציע שכל אדם יקח פנקס ויכתוב עליו "אישי" ויעשה רשימה מסודרת של כל החטאים שלו. כך שביו"כ הוא יוכל להתוודות בלחש ולפרט את חטאיו. ולמעשה לא ימתין אדם עד יוה"כ, אלא טוב להתוודות מיד אחרי החטא.

שיעורי אכילה ושתיה נכונים

השו"ע בס' תרי"ב ותרי"ח כתב את שיעורי האכילה לחולה. יש דעות שונות. מה זה כותבת? ואנו פוסקים כך: שחולה או מעוברת וכו' שיש חשש סכנה פילו רחוק. אדם חולה יאכל 25 גרם מאכל מוצק, ואם צריך עוד, אז כל 9 דקות יאכל עוד 25 גרם. ובשעת הצורך אפשר גם להקל לאכול 30 גרם ובמקרה מיוחד אפשר להקל 35 גרם. ובשתיה 30 גרם נוזל, ובשעת הצורך 35 גרם. ואם צריך עוד יעשה הפסקה כנ"ל. וזאת בתנאי שזה מספיק מבחינה רפואית. אבל מי שצריך יותר בין במאכל בין במשתה, ישתה ויאכל יותר. עיין תרי"ח סעי' ז' ולחונים עליו ועיין תרי"ב סעי' א' כי יש מחלוקת פירוש ביצה. בנדון זה אם זה עם קליפה או בלי עיין כה"ח שם ס"ק ח' ומש"ב ס"ק ב' בסימן תרי"ב. ובסי' תרי"ח ס"ק ל"ז ששיעורי תשעה דרהם. ומה שאנו מציעים לכתחילה 25 גרם כדי שלא יצטרך לברך ברכה אחרונה ועיין שיעורי תורה נאה סי' ג' חשבונות ושיעורים נוספים.

שאלה: האם מותר לקחת בעריוה"כ תרופות וכדורים המקילים על הצום או סגולות אחרות?

לאחרונה המציאו כל מיני כדורים שנועדו להקל על הצום. האם מותר לקחת בערב יו"כ כדורים כאלה? יש כל מיני סגולות, יש מי שאומר תאכל שקדים ויקל לך על הצום. האם מותר? והאם מותר לבן אדם להתחבר לאינפוזיה כדי שביו"כ הוא יחדיר לעצמו מים ומינרלים ומזון? בימינו הרבה רבנים מתלבטים בדבר. הראשון שדבר על זה היה השדה חמד הל' יו"כ סי' י"ח הוא כתב האם מותר לקחת סגולות להקלת הצום, הביא דעות שונות ומסקנתו לאסור סגולות אלו. היסוד לשאלה זו נעוץ בפסוק:

"ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש" הגמ' אומרת במסכת יומא פ"א שצריך להוסיף מחול על הקודש, אבל מצד שני כל מי שאוכל ושותה בתשיעי לחודש מעלה עליו הקודש כאילו התענה תשיעי ועשירי. הסביר רש"י: "התקן עצמך בתשיעי שתוכל להתענות בעשירי" יוצא שלפי רש"י טוב לקחת את הכדורים ואת הסגולות בערב יו"כ. וצריך לזכור כל האוכל והשותה בתשיעי, מה ישתה? רק מים! לא - יין. רק להיזהר לא לשתות בסעודה מפסקת ולא להשתכר אלא מעט ובבוקר ועדיף שישתה מיץ ענבים.

קול צופיך

מנחם הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

האזינו- תש"ס - מאת מנחם הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

האדם והוא לא יבוא להטות ולא לאכול.

וידוי

הרמב"ם כתב שעיקר יו"כ הוא תשובה ווידוי. כאשר אדם אומר את הוידוי ביו"כ הרגיל והארוך יתבונן בכל מילה ומילה ובכל עבירה ועבירה ושאל את עצמו עשיתי או לא עשיתי. אם עשיתי- יתוודה. אם לא עשיתי- אולי חבר שלי עשה וכל ישראל ערבים זל"ז. ואם לא עשיתי בגלגול זה, אולי עשיתי בגלגול אחר. ואם אדם זוכר חטא מסוים יש להזכיר אותו בלחש. בוידוי יש לעמוד, גם בוידוי של חזרת הש"ץ עומדים ומתוודים עם הש"ץ. עיין סי' תר"ז סעי' ג' ולחוננים עליו ובשו"ע הרב סעיף ח'.

למרות שאנו מתוודים במנחה בערב יו"כ יש אומרים שתנוודה שוב אחרי סעודה מפסקת לפני כל נדרי ויש אומרים בתפילה זכה. האם בזמן קצר כזה בין מנחה לסעודה צריך להתוודות שוב? על מה? כן לפעמים היצה"ר מביא מחשבות איסור בחמש דקות האחרונות, ולכן יזהר האדם ויטהר מחשבותיו ורעיוניו בערב יו"כ הקדוש.

סינווראי

אנו אומרים במוצאי יו"כ להקב"ה רבש"ע כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל ומבלעדיך אין לנו מוחל וסולח. רבש"ע קמנו באלול בלילות באשמורות הבוקר ותקענו בשופר. שפרנו מעשינו, חדשנו מעשינו. ברי"ה התפללנו כל היום. קראנו תהילים, שמענו קול שופר, אמרנו תשליך. בעשיית החמרנו גם במותר לנו. בשבת שובה החמרנו בכל הל' שבת. למדנו ועסקנו בתורה. בערב יו"כ אכלנו לכבודך, ביו"כ צמנו, רבש"ע, עשינו מה שצוית, ועכשיו קיים בנו מקרא שכתוב בתורתך הקדושה "סלחתי כדברך".

משם הנהלת קול צופיך אנו מתנצלים אם פעם לא שמעו טוב את השיעור, בשגגה זה נעשה ולפעמים אין לנו שליטה על זה. ואם מישהו שאל שאלה ולא שמענו כראוי, אנו מבקשים מחילה, ואם חשדו בנו אנו מוחלים להם, ואנו מבקשים מרבש"ע שיחתום את כלל עם ישראל בחתימה טובה לחיים ארוכים טובים ומתוקנים, שנזכה ללמוד וללמד לקיים את התורה בשלמות לאהוב את חברנו בשלמות, להיות בארץ ישראל השלמה, שיתברכו כל חיילי צבא הגנה לישראל ויחזרו לביתם שלמים ובריאם.

נזכה לשנה טובה, לראות כהן גדול בעבודתו, ישראל במעמד, לויים בשרים וזמרים, ונזכה לביאת גואל צדק בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן. חתימה טובה.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

מאיזה גיל מתחילים לצום?

ילד או ילדה מגיל 9 גיל 11 לא צריכים לצום. אבל הם מתענים תענית שעות, כלומר, במקום שיאכל בשעה 8:00 אוכל בשעה 9:00 בבוקר, וכן בצהריים להרחיק את שעת האכילה הקבועה. הל' יו"כ תרטי"ז. מגיל 11, ילד או ילדה בריאים צריכים לצום. ומגיל 12 לבת או 13 לבן הם חייבים בצום. וילד שהתחיל לצום ולא יכול להמשיך ישאל רב מה לעשות. וילדים קטנים עד גיל 9 אינם צריכים להתענות כדי שלא יבואו לידי סכנה.

נעילת סנדל

אחד מחמשת הדברים האסורים ביו"כ זה נעילת סנדל. כל נעל שיש בה עור מלמעלה או מלמטה אין ללכת איתה ביו"כ. יש נעלי גומי שעשויות עבה מאוד ולא מרגישים בהליכה שום צער, ויש נעלי גומי שנראות כמו נעלי עור ויש חשש שמישהו ילמד ממך ללבוש נעלי עור. גם נעליים כאלו וגם כאלו רצוי לא ללכת אתם ביו"כ. אבל אם אין אלא נעל כזאת, נועלים אותה מאחר ואינה עשויה מעור.

מוצאי יו"כ

אסור לאכול במוצאי יו"כ עד ההבדלה. אם הבעל נוהג להתפלל נעילה בכותל המערבי אין שום מצוה שאשתו תתענה ותמתין לו להבדלה. לכן האשה תבדיל במוצאי יו"כ על מיץ ענבים שברכתו בורא פרי הגפן או על קולה או בירה שחורה ותברך שהכל נהיה בדברו. אע"פ שנשים אינן רגילות לעשות הבדלה, במוצאי יו"כ מותר ועליה לשתות לפחות רביעית.

הנר שאנו מברכים עליו בורא מאורי האש במוצ"ש הוא להזכיר שהקב"ה נתן דעה לאדם הראשון והקיש שתי אבנים ויצא אש. אבל נר שאנו מדליקים במוצאי יו"כ הוא מסיבה אחרת, כי אסור היה להדליק נר ביו"כ ולכן מדליקים במוצאי היום. הרב פעלים והנודע ביהודה כתבו תשובות ארוכות אם מותר להשתמש בנר שהדליק אותו גוי במוצאי יו"כ.

והטוב ביותר להדליק נר בערב יו"כ שידלק לפחות 26 שעות ולברך עליו ברכת מאורי האש ואין חיוב לאבוקה. וגם בביה"כ נוהגים להשאיר נר דולק 26 שעות. ואם נכבה הנר או שלא השאירו נר בערב יו"כ, יש אומרים שצריך לחפש אצל שכנים נר שדלק מערב יו"כ. ויש אומרים שלא צריך לחפש אלא ידליקו גפרור מגפרור וממנו ידליקו נר. ובדיעבד יש לעשות כך. ויש להזהיר ולהזכיר לבעלים במוצאי יו"כ צריך ללכת מיד הביתה ולהבדיל לאשה ולילדים ולא לענות אותם. ואח"כ ידבר על הסוכה, על ארבעת המינים, וילכו מחיל אל חיל.

אכילה לזקן או חולה במוצאי הצום

למעשה, אנו מוסיפים 35 או 40 דקות לאחר השקיעה. וגם מברכים ברכת הלבנה, ואח"כ מבדילים ואוכלים. אבל יש זקנים ותשושים שאינם יכולים להמתין זמן רב ולכן לאחר תקיעת השופר שהיא בין 20 ל- 25 דקות לאחר שקיעת החמה, יכריז הגבאי שמי שלא מרגיש טוב ילך הביתה ויאכל אפילו שלא התפלל ערבית. אבל אין לאכול בלי הבדלה. ובכלל, חולה שצריך לאכול ביו"כ לפי השיעורים או יותר מזה, צריך לקיים את מצות האכילה כי יש שני פסוקים בתורה, יש "ועניתם את נפשותיכם" ויש "ונשמרתם לנפשותיכם" ובשניהם צריך להחמיר.

